

Toneelklap brengt reiniging

OPENING NIGHT

NAAR JOHN CASSAVETES DOOR TONEELGROEP

AMSTERDAM. REGIE: IVO VAN HOVE

MET O.A.: ELSIE DE BRAUW, JACOB DERWIG, FEDJA VAN HUET EN HADEWYCH MINIS

TOT EIND JUNI TE ZIEN IN GENT, ROTTERDAM EN

AMSTERDAM. WWW.TONEELGROEPAMSTERDAM.NL

Publiek dat naar de nieuwe voorstelling van Toneelgroep Amsterdam komt, kan zo maar op het toneel belanden. Omdat *Opening Night* een toneelstuk is dat gaat over het repeteren van een toneelstuk, heeft regisseur Ivo van Hove de situatie in de schouwburg verdubbeld. Op het toneel zien we hoe acteurs, een regisseur en een toneelschrijver, worstelen met een stuk. Maar we zien ook het publiek voor wie zij spelen, want rechts naast het toneel is een extra tribune gemaakt die in de coulissen verdwijnt.

Alweer zo'n geraffineerde ingreep van Jan Versweyveld, de vaste vormgever van Ivo van Hove. Het duo is er de afgelopen tijd in gespecialiseerd geraakt om hun thuishonk, de Amsterdamse schouwburg, van onverwachte hoeken te laten zien. Net als bij *Perfect Wedding* is de bonbondoos van de schouwburg schijnbaar onaangetast, en toch ervaar je de ruimte heel anders dan normaal.

De film van John Cassavetes, waar *Opening Night* op gebaseerd is, speelt met het contrast tussen 'op het toneel' en 'achter het toneel'. Een actrice heeft moeite met haar rol in een nieuw geschreven toneelstuk, maar ook met haar rol in haar werkelijke leven. Het toneelstuk gaat over ouder worden, en het is alsof de actrice zich tegen dit thema verzet. De plotselinge dood van een jonge fan, een symbool van haar verdwijnende jeugd, brengt de actrice in een crisis. In haar wanhoop tart ze de regisseur, de schrijfster van het stuk en haar medespelers - onder wie een ex-geliefde - óók tijdens de openbare try-outs van hun voorstelling.

Van Hove heeft het verschil tussen voor en achter het toneel minimaal gemaakt. Ook als de spelers 'af' zijn is het publiek hun getuige, en registreert een cameraploeg hun intiemste momenten. Hier kan niemand schuilen voor de blik van een ander, ook niet voor de demonen in zichzelf.

De acteurs - van Toneelgroep Amsterdam

en co-producent NTGent - schakelen met een geweldige souplesse tussen de beide werelden. Elsie de Brauw als de hoofdperson en Jacob Derwig als haar ex-echtgenoot zijn glashelder in de manier waarop ze de persoonlijke frustraties van hun figuren laten meespelen in hun 'toneelspel'. De confrontaties tussen Derwig en De Brauw - waaronder het terugkerende oefenen van een toneelklap - zijn razend spannend en geestig. De Brauw speelt haar theatrale actrice-kuren lekker groot uit, maar ze draagt ook een eenzame stilte met zich mee. Er is een perfecte balans gevonden tussen de onnadrukkelijke aanwezigheid van een groep toegewijde toneelmakers en de grote, heftige conflicten die hun samenwerking bemoeilijken.

Mooi is Van Hoves beslissing om de overleden jonge fan een grote aanwezigheid te geven. Hadewych Minis speelt dit dode meisje onheilspellend dertel. Ze is de enige in de hele voorstelling die recht in de camera's van de filmploeg kijkt. Zo flirt ze met het publiek, en benadrukt dat alleen wij deze demon uit het innerlijk van de actrice kunnen waarnemen.

Het is wel opvallend dat Van Hoves cast veel jonger is dan die in de film. De schrijfster, door Chris Nietveld ingetogen en scherp neergezet, is in de film pensioengerechtigd. Treedt de angst voor de ouderdom momenteel zoveel eerder in? Misschien neemt Van Hove het thema niet zo zwaar. En gaat het hem meer om de verstrengeling van werk en leven. Hij zet een utopisch beeld van het theatervak neer. Als alles op de première uiteindelijk op zijn plek valt, is iedereen innerlijk gereinigd. Inclusief het publiek.

Marijn van der Jagt

